

الحمد لله

مولا جمال الدین حسن بن علی واعظ کاشانی سید ماری بیگم

تصحیح و تحقیق: سید حسن نقیبی

سرشناسه: کلشفی، حسین بن علی، - ۹۱۰ ق.
 عنوان و نام پدیدآور: اخلاق محسنی / کمال الدین حسین بن علی واعظ کاشفی سبزواری بیهقی
 تصحیح و تحقیق سید حسن نقیبی
 مشخصات نشر: قم: آستان مقدس قم، انتشارات زائر، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: ۳۵۶ ص.
 فروست: انتشارات آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه ۴۸۶.
 شماره اثر در مدیریت پژوهشی آستان مقدس قم: ۱۰۴.
 شابک: ۱۴۰۰۰۰ ریال: ۷-۴۰۱-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸
 یادداشت: کتابنامه ص ۳۵۳.
 موضوع: اخلاق اسلامی — متون قدیمی تا قرن ۱۴
 شناسه افزوده: نقیبی، حسن، ۱۳۱۵، مصحح
 شناسه افزوده: آستان مقدس قم، انتشارات زائر
 رده بنلی کنگره: ب ۱۳۹۳ الف ۳۲/۵۵/۵۵ BP
 رده بنلی دیوبی: ۲۹۷/۶۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۱۰۲۱۸

موضوع: اخلاق اسلامی

۴۸۶ زائر آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه

۱۰۴ / شماره اثر در مدیریت پژوهشی آستان مقدس قم

خلق محسنی

■ مؤلف: مولا کمال الدین حسین بن علی واعظ کاشفی سبزواری

■ تصحیح و تحقیق: سید حسن نقیبی

■ انتشارات: زائر

■ چاپخانه: زائر آستان مقدس

■ طرح جلد: محمود هدایی

■ حروفچینی، صفحه آرا: هوایی، زند

■ نوبت و سال چاپ: اول - ۱۳۹۳

■ شمارگان: ۱۰۰۰

■ قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

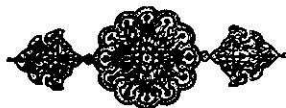
■ شابک: ۷-۴۰۱-۱۸۰-۹۶۴-۹۷۸

■ مراکز پخش:

دفتر مرکزی: قم/ میدان شهداء / انتشارات زائر

نمایشگاه دائمی کتاب: حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (س) صحن صاحب الزمان (عج)

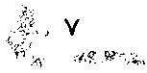
* حق چاپ محفوظ است *

فهرست مطالب

۱۷.....	سفن ما
۱۹.....	مقدمه تمقیق
۱۹.....	مؤلف
۲۰.....	مذهب وی
۲۹.....	روشن ما در تحقیق
۳۱.....	[دیباجه مؤلف]
۳۴.....	ستایش ابوالمحسن شاهزاده سلطان حسین میرزا بایقرا
۴۳.....	باب اول در عبادت
۴۴.....	[حضرت علی علیه السلام در زمان خلافت]
۴۵.....	باب دوم در اخلاص
۴۶.....	[اخلاص خلیفه خراسانی]
۴۶.....	باب سوم در دعا
۴۸.....	[پادشاهی نیک سیرت]
۴۹.....	باب چهارم در شکر
۵۰.....	[سلطان سنجر و درویش خرقة پوش]
۵۲.....	باب پنجم در صبر

۵۴	[سخن افراسیاب]
۵۴	[داستان امیری در خدمت پادشاه]
۵۵	باب ششم در رضا
۵۶	[مناجات پیامبری]
۵۷	باب هفتم در توکل
۵۸	[نصرت اهل ایمان]
۵۹	باب هشتم در میا
۶۰	[حیای جنایت]
۶۰	[حیای کرم]
۶۱	[داستان عربی بیابانی و مأمون عباسی]
۶۳	[حیای ادب]
۶۴	باب نهم در عفت
۶۶	باب دهم در ادب
۶۷	[پیام پادشاه مصر به پادشاه روم و پاسخ وی]
۶۸	باب یازدهم در علوّ همت
۷۰	[یکی از پیران قبیله با یعقوب لیث]
۷۰	[گفتگوی اسکندر با ارسطاطالیس]
۷۲	باب دوازدهم در عزم (و پایداری در کاری که اراده شده)
۷۳	[پادشاه معتاد به گل خواری]
۷۴	باب سیزدهم در جدّ و جهد
۷۵	[مثل حکمای هند]
۷۶	[فریدون و اندیشه تسخیر ممالک]
۷۷	[پند ملکی به فرزند خود]
۷۸	[جدّ و جهد یعقوب لیث]
۷۹	باب چهاردهم در ثبات و استقامت

۸۱	[پرسش فیصر روم از انوشیروان]
۸۱	[حمالی با سلطان رضی در میدان غزنین]
۸۲	باب پانزدهم در عدالت
۸۳	[داد مظلوم رسیدن یا حج؟]
۸۸	[حکایت دخمه انوشیروان]
۸۹	[حکایت گوش دادن پادشاهان به عرض مظلومان]
۸۹	[حکایت متظلم که به یک امیری گفت: سر توئی، درد کجا برم؟]
۸۹	[زکات سلطنت]
۹۰	[حکایت پادشاه عادل چین]
۹۱	[حکایت سلطان ملکشاه سلجوقی]
۹۳	[برادر گنہکاری در حضور مأمون]
۹۳	[داستان عمرو لیث و مادر محبوس]
۹۵	[داستان قباد و گاو پیر زن]
۹۶	[داستان بهرام گور و باغبان]
۹۷	[عدل خوب ترین فضیلت و ظلم زشت ترین، ردیلت است]
۹۸	[ایله ترین مردم نزد سلطان محمود]
۹۹	[حکایت ظالم سمرقند]
۱۰۱	باب شانزدهم در عفو
۱۰۲	[گنہکاری نزد ملکی از ملوک عرب]
۱۰۳	[سخنی از مأمون در عفو]
۱۰۳	[پرسش اسکندر از ارسطو]
۱۰۳	[ظفریابی پادشاهی بر دشمن]
۱۰۴	[مقرب مجرم پادشاه]
۱۰۴	[عفو الهی باز بسته به عفو پادشاهی]
۱۰۵	باب هفدهم در ملج

۱۰۷	[سفارش انجیل به پادشاهان]
۱۰۸	[نگین باقوت مأمون]
۱۰۸	[نوشیروان از ابوذر جمهر پرسید که حلم چیست؟]
۱۰۹	[کیفیت مهمانی امام حسین علیه السلام و ریختن غلام آن حضرت آتش را]
۱۱۰	[سختترین چیزها]
۱۱۱	باب هیجدهم در مُلق و رفق
۱۱۲	[حضرت عیسی علیه السلام و ابلهی]
۱۱۳	[نشانه های خوش خلقی]
۱۱۳	[حدیثی در رفق و مدارا]
۱۱۴	[اجامه زیبای سلاطین]
۱۱۵	[صفت ضروری سلاطین]
۱۱۵	[داستان پادشاه مهربان و آشپز]
۱۱۶	باب نوزدهم در شفقّت و مرممت
۱۱۷	[داستان سبکتکین]
۱۱۸	[سخن حکما]
۱۱۸	[وصیت اردشیر به فرزند خود]
۱۱۹	[دستور نوشیروان به عامل خود]
۱۱۹	[سلطان ابوسعید خدا بنده و امرای وی]
۱۲۰	[نامه نوشتن اکابر حرمین به ناصر خلیفه]
۱۲۱	باب بیستم در فیرات و میرّات
۱۲۴	[سه عمل باقی پس از مرگ]
۱۲۵	[ساختن پل در حدیث]
۱۲۶	[بهترین صدقه]
۱۲۷	[ساختن رباط باعث آمرزش]
۱۲۸	باب بیست و یکم در سفاوت و امسان

۱۲۸	[درخت سخاوت در بهشت]
۱۳۰	[داستان سپهسالار لشکرکش و خسرو پرویز]
۱۳۳	[پادشاهان سه کشور حاتم را می‌آزمایند]
۱۳۷	[حسادت پادشاه یمن بر حاتم]
۱۳۸	[عیار مأمور به کشتن حاتم می‌شود]
۱۴۱	[عیار راز خود را بیان می‌کند]
۱۴۲	[دست راست حاتم سالم مانده]
۱۴۳	[پیرایه سلطنت در عزت و آن در خوار داشتن زر است]
۱۴۴	[ثنای ابوالمحسن شاهزاده]
۱۴۵	باب بیست و دوم در تواضع و امتزاج
۱۴۶	[وصیت نصر بن احمد سامانی به پسر خود]
۱۴۷	[آمدن ابن سماک به مجلس هارون]
۱۴۸	[حکایت محمد بن حسن شیبانی]
۱۴۹	[احترام امیر اسماعیل سامانی به عالم]
۱۴۹	[حکایت عبدالله طاهر حاکم خراسان]
۱۵۱	[رفتن سلطانی به دیدن درویشی]
۱۵۱	باب بیست و سیم در امانت و دیانت
۱۵۴	[داستان انوشیروان و همسایه کریمش]
۱۵۵	[داستان امیر بلخ و کشاورز پیر]
۱۵۷	باب بیست و چهارم در وفا به عهد
۱۵۸	[حضرت اسماعیل صادق الوعد]
۱۵۹	[داستان عهد بستن خواجه ی بیمار]
۱۶۰	[عهد پادشاه]
۱۶۱	[وصایای هوشنگ]
۱۶۲	[مبالغه افراسیاب در شناسائی احوال ظالم و مظلومان]

- ۱۶۳ ..... [وفاداری ابراهیم حاجب]
- ۱۶۴ ..... **باب بیست و پنجم در صدق**
- ۱۶۵ ..... [سخن یکی از بزرگان دین]
- ۱۶۵ ..... [وصیت مسترشد به فرزند خود]
- ۱۶۶ ..... [راستی نجات بخش]
- ۱۶۸ ..... **باب بیست و ششم در انباج مایات**
- ۱۷۰ ..... [اسکندر ذوالقرنین: من امروز را در حساب عمر نمی‌شمارم]
- ۱۷۰ ..... [پرسش پادشاه چین از اسکندر]
- ۱۷۱ ..... **باب بیست و هفتم در تأمل و تأمل**
- ۱۷۲ ..... [وصیت پرویز به پسر خود]
- ۱۷۳ ..... [سه رقه‌ای اردشیر بابک]
- ۱۷۴ ..... [نمک حکومت نصر سامانی]
- ۱۷۶ ..... **باب بیست و هشتم در مشهورت و تدبیر**
- ۱۷۸ ..... [وصیت بهرام گور با پسر خود]
- ۱۷۸ ..... [نیرنگ سلطان روم]
- ۱۷۹ ..... [تدبیر یا شجاعت؟]
- ۱۷۹ ..... [داستان هیاطله]
- ۱۸۱ ..... [حکایت دختر قاضی مرو]
- ۱۸۲ ..... **باب بیست و نهم در مزه و دوراندیشی**
- ۱۸۳ ..... [سخن افراسیاب]
- ۱۸۴ ..... [کشته شدن ابوجعفر سمنانی به دست دیلمی]
- ۱۸۶ ..... **باب سیام در شجاعت**
- ۱۸۷ ..... [سخن خالد بن ولید وقت رحلت]
- ۱۸۸ ..... [سخن یکی از سلاطین در مصافی]
- ۱۸۸ ..... [سخن افراسیاب]

۱۸۹	[فرمایش حضرت شاه مردان علیه الصلاة والسلام]
۱۹۰	[تدبیر سیف ذویزن]
۱۹۰	[یعقوب لیس هشت ساعت بر بالای بام]
۱۹۱	[خوب ترین در نظر یعقوب لیث]
۱۹۳	[پیر بی خرد، جوان بی ادب]
۱۹۳	[باسخ سلطانی عرب]
۱۹۴	[نشان دلیری پادشاه]
۱۹۴	[شجاعت یعنی قوت دل]
۱۹۵	[سفارشهای ارسطو به اسکندر]
۱۹۹	باب سی و یکم در غیرت
۲۰۱	[شیخ ابولحسن نوری و خمهای شراب معتضد در کشتی]
۲۰۲	[غیرت دنیا سه نوع است]
۲۰۵	[ایرام کور و شکار آهو و قبیصه، مجیر الغزلان]
۲۰۶	باب سی و دوم در سیاست
۲۰۷	[پادشاه بزرگوار در نظر ابوذر جمهر]
۲۰۷	[سخن هوشنگ ملک]
۲۰۷	[سخن حکما]
۲۰۹	[سخن یکی از خلفا بر سر منبر]
۲۰۹	[داستان طمغاج خان و یکی از اوباش]
۲۱۰	[داستان رکابدا هرمرز و باغبان]
۲۱۱	[سلطنت نهال است و سیاست آب و امن و امان ثمره‌ی آن]
۲۱۱	[کدام یک آدمی مستحق سیاست است؟]
۲۱۱	[سیاست انوشیروان]
۲۱۲	[چه کسی لایق سیاست است؟]
۲۱۳	باب سی و سیم در تیقظ و غیرت

۲۱۴	[شکریدی حضرت داود علیہ السلام]
۲۱۴	[شکریدی سلطان محمود]
۲۱۸	[سخن منصور خلیفه]
۲۱۸	[نفحص اردشیر بابک]
۲۲۰	[دستگیری بی گناهی به جای قاتل]
۲۲۱	[هدیه‌ی نفیس پیر در حضور ملک]
۲۲۲	[سبب غفلت بعضی از ملوک]
۲۲۳	[سخن اسکندر]
۲۲۳	[وصیت زاهدی سلطانی را]
۲۲۴	[خزانه برای مال به از رعیت نیست]
۲۲۵	باب سی چهارم در فراست
۲۲۶	[قضاوت حضرت سلیمان علیہ السلام]
۲۲۷	[فراست دو قاضی]
۲۲۹	[مردی کوتاه قد در مجلس نوشیروان]
۲۲۹	[کوتاه قد دیگری در پیش نوشیروان]
۲۳۰	[دلائل فراست از کتاب ذخیره الملوک سید امیرعلی همدانی]
۲۳۲	[فراست افلاطون الهی]
۲۳۳	باب سی و پنجم در کتمان اسرار
۲۳۴	[سه چیز را باید پنهان داشت]
۲۳۵	[فرمایش حکماء]
۲۳۶	[مشورت اسکندر با حکیم بلنیاس]
۲۳۶	باب سی و ششم در اغتنام فرصت و نیکنامی
۲۳۹	[طاق کسری و کلبه‌ی پیرزن]
۲۴۰	[داستان گاو همان پیرزن]
۲۴۲	[داستان باغ سلطان محمود غزنوی]

باب سی و هفتم در رعایت مقوق ۲۴۴

..... ۲۴۶ [خواب مالک دینار]

..... ۲۴۸ [وحي حضرت حق به حضرت موسی علیه السلام]

..... ۲۴۹ [داستان توانگری با درویشی]

..... ۲۵۱ [ضعیفی و نزاری حضرت یوسف علیه السلام]

..... ۲۵۱ [داستان ملک صالح و درویش]

..... ۲۵۲ [داستان مهمان شدن طلحة الطلحات]

..... ۲۵۴ [کرم پادشاه کرمان]

..... ۲۵۵ [کودکی در حضور معن بن زائده]

..... ۲۵۵ [بخشیده شدن مهمان امیر]

..... ۲۵۶ [رعایت حق سائلان]

..... ۲۵۷ [رعایت حق درخواست شفیعیان]

..... ۲۵۷ [شفاعت نزد معتضد]

..... ۲۵۷ [عفو نشان رفعت قدر است]

..... ۲۵۷ [رفعه شفیعی بزرگ]

..... ۲۵۹ [سیاست طمغاج خان]

..... ۲۶۰ [مؤجر وزیر]

..... ۲۶۱ [مردی در خدمت امیر عبدالله طاهر]

..... ۲۶۲ [رعایت حقوق کرم]

..... ۲۶۲ [مجرمی در حضور زیاد بصری]

باب سی و هشتم در صحبت افیار ۲۶۳

..... ۲۶۴ [قاعده ملوک فارس]

..... ۲۶۶ [هارون الرشید و شقیق بلخی]

..... ۲۷۰ [احتیاج عقل به تجربه]

باب سی و نهم در دفع اشرار ۲۷۲

- ۲۷۳ ..... [داستان عمر و نوشیروان]
- ۲۷۵ ..... [داستان اوباش حلب]
- ۲۷۹ ..... [سخن بزرگان دریاره‌ی سخن چین]
- ۲۷۹ ..... [داستان خواجه اصفهانی و غلام سخن چین]
- ۲۸۱ ..... [مستجاب نشدن دعاء]
- ۲۸۱ ..... [سفارش پادشاه به نکردن سه کار]
- ۲۸۲ ..... [نوشیروان و ملازم غمّار وی]
- ۲۸۲ ..... [نامه غمّازی به معتصم خلیفه]
- ۲۸۳ ..... [وصایای هوشنگ]
- ۲۸۴ ..... [سؤال اسکندر از اسطو]
- ۲۸۵ ..... [جانوری که با نگاه کردن انسانها را می کشت]
- ۲۸۷ ..... [داستان عمرولیث و وکیل بخیل وی]
- ۲۸۸ ..... [داستان پادشاه جوان مرد]
- ۲۸۹ ..... [خواب دیدن یکی از پیامبران علیه السلام]
- ۲۹۲ ..... [داستان دو ندیم در حضور فضل وزیر]
- ۲۹۳ ..... [خواریون از حضرت عیسی علیه السلام پند می خواهند]
- ۲۹۴ ..... [پادشاهان سه کشور در مجلس نوشیروان]
- ۲۹۵ ..... **باب چهلّم در تربیت خدم و مشم و آداب ایشان**
- ۲۹۷ ..... [پرسش نوشیروان از موید موبدان]
- ۲۹۸ ..... [قائمه‌های چهارگانه قصر]
- ۲۹۹ ..... [سخن بزرگان]
- ۲۹۹ ..... [اساس تربیت همراهان]
- ۳۰۲ ..... [داستان زکی و کنیزکی رومی]
- ۳۰۵ ..... [رسول مهلب به حضور حجاج]
- ۳۱۱ ..... [سلطان محمود غزنوی و غلام ترک]

۳۱۲	قسم دوم ازین باب
۳۱۳	[داستان ابومنصور وزیر سلطان طغرل]
۳۱۴	[بزرگی در مجلس یکی از خلفا]
۳۱۵	[داستان یحیی واسطی خطاط و وزیر]
۳۱۶	[کرم معن بن زائده و ابر بارنده]
۳۱۷	[داستان زرق و نایب سلطان سنجر]
۳۲۴	[وصیت حکیم به پادشاه]
۳۲۵	[انوشیروان و افشاگر سر]
۳۲۵	[سر افشاگر به باد می‌رود]
۳۲۹	[غلامی حیار تلخ را به رغبت تمام می‌خورد]
۳۳۲	[داستان برادر سلطان محمود و غلام وی]
۳۳۳	[مشورت سلطانی با امیر خویش]
۳۳۴	[داستان صاحب بن عباد و خبررسان وی از ختا]
۳۳۶	[وزیر لایق در نظر بوذرجمهر]
۳۳۷	[شروط کئی وزارت]
۳۴۰	[شیخ کبیر و عضدالدوله]
۳۴۱	[داستان وزیر اتابک و مستوفی]
۳۴۱	[داستان خواجه نظام الملک و سلطان ملک شاه]
۳۴۲	[سخن بزرگی معزول]
۳۴۳	[دلتنکی فضل بن سهل]
۳۴۴	[قلمداران]
۳۴۵	[یک نقطه دشمن را هزیمت داد]
۳۴۵	[پاسخی شیرین]
۳۴۶	[عمل‌داران]
۳۴۶	[عامل خلیفه]

۳۴۷ ..... [نیکان و هم‌نشینان]

۳۴۸ ..... [داستان اصفی و دختر بچه خلیفه]

۳۴۹ ..... [ندیم ملک و ملازم صاحب جمال]

۳۵۲ ..... خاتمه الطبع

۳۵۳ ..... مصادر و منابع

www.ketab.ir

سخن ما

عن رسول الله صلى الله عليه و آله: «انی بعثت لاتمم مکارم الاخلاق»

تکمیل و کامل شدن مکارم اخلاق از اهداف بعثت پیامبران الهی است. نیاز انسان به اخلاق اولین و مهمترین نیاز او بوده و هرگز بدون رعایت اصول و ضوابط اخلاقی نمی‌توان زندگی کرد. رعایت فضائل اخلاقی و اجتناب از رذائل شرط لازم در باب اخلاق است. مسائلی از قبیل حکمت، شجاعت، عفت، توکل، صبر و... جزء اصول اخلاقی به شمار می‌روند اما خوبی کردن به کسی که بدی می‌کند، پیوند با کسی که قطع پیوند می‌کند، کمک به کسی که از کمک کردن به دیگران دریغ می‌ورزد، سلام کردن به کسی که به دیگران سلام نمی‌کند، احترام کردن به کسی که به دیگران احترام نمی‌کند و... اینها جزء مکارم اخلاق (اخلاق بزرگوارانه) بوده و رسول خدا صلی الله علیه و آله گسترش و تکمیل این مکارم را هدف از بعثت خود ذکر کرده است.

امروزه، یکی از مهمترین نیازها و دغدغه‌های جامعه ما مسائل اخلاقی است. چه اخلاق در حوزه مسائل فردی و تهذیب نفس، و چه اخلاق معاشرت در جامعه و چه اخلاق در محیط کار و اداری و چه اخلاق در محیط طبیعی و بطور کلی اخلاق در رابطه با خود، با خدای متعال، با جامعه و خانواده و با محیط زیست، تدبیر منزل و سیاست مدن، کیفیت تربیت فرزند، مباحث سیاسی و آیین شهرداری و رسوم شهریاری و ... همه از مسائل اخلاقی و زیر مجموعه «اخلاق» به شمار می‌روند. البته کتابهای اخلاق به برخی بخش‌ها مثل اخلاق فردی توجه و اهتمام بیشتر داشته و به برخی بخش‌ها مثل تدبیر منزل یا رابطه با محیط زیست کمتر توجه کرده‌اند. اخلاق حرفه‌ای و اخلاق کاربردی نیز از دیگر مباحثی است که باید در اخلاق مورد توجه قرار گیرد.

کتاب حاضر که با قلمی شیوا و عبارتهای گویا توسط واعظ کاشفی سبزواری - به نام ابوالمحسن سلطان حسین میرزا بن بایقرا خراسانی و فرزندش محسن میرزا - تدوین شده

و گویا مواعظی بوده که خود وی آنها را در خطابه‌های خود برای مردم بیان می‌کرده و همچنین نسخه‌ای است از مجموعه آثار خطی کتابخانه آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها است که توسط حجت الاسلام والمسلمین سید حسن نقیعی تصحیح و تحقیق و به نحو شایسته‌ای احیاء گردیده و لازم است در اینجا از زحمات ایشان تشکر و قدردانی شود. و به همه عزیزان روحانی، خطباء، اهل منبر و بویژه فرهنگیان، دانشجویان و اساتید، مطالعه این اثر سودمند را سفارش می‌کنیم.

امید آنکه احیاء و نشر این گونه آثار قدمی در جهت گسترش مکارم اخلاق در جامعه اسلامیمان باشد.

در پایان با سپاس از درگاه الهی به خاطر توفیق این خدمت از حمایت‌های حضرت آیت الله سید محمد سعیدی ^{دامت افاضاته} تولیت محترم آستان مقدس و همه محققان و پژوهشگران محترم که با این مدیریت همکاری دارند و نیز کلیه دست اندرکاران امور چاپ قدردانی می‌نماییم.

رییس پژوهشکده آستان مقدس

احمد عابدی